

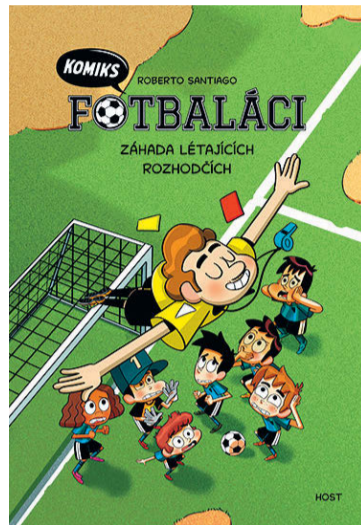
Fake Over aneb pryč s dezinformacemi.

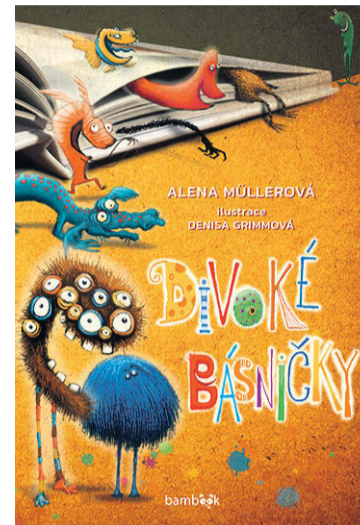
Nový román Petry Soukupové.

Hravě o klimatické změně.

Populární Fotbaláci, tentokrát jako komiks.

Divoké básničky, nejen pro první čtení.

5 + 5 knih pro děti: Ježíšku, tyhle se budou hodit!

Irena Hejdová

redaktorka

Dětské knihy už jsme doporučovali v textech knižního speciálu věnovaného dětským knihám. Jenže to byla půlka listopadu. A protože předvánoční trh je zaplaven spoustou báječných novinek, přicházíme s dalšími tipy pro děti a teenagery.

PRO PRVNÍ (POETICKÉ) ČTENÍ

Divoké básničky. Alena Müllerová, ilustrace Denisa Grimmová, Grada 2023
Hravé dětské poezie žáčkovského typu není nikdy dost. Ke čtení před spaním i školní recitaci teď televizní kreativní producentka Alena Müllerová stvořila zábavné Divoké básničky. S doprovodem hravých ilustrací Denisy Grimmové tu veršuje o strašidelné potvoře Zalednici, Vědychtivém volovi i Olepeném strašidlu.

Ožívá tu jakýsi důvěrně známý svět našich domácností s příšerami vzniklými z naší každodennosti. Některé jsou strašidelné, jiné jen dojemné, přebývají tu morčata, klíště i slepice a ropuchy. Ty rýmy jsou leckdy až prostinké, ale dábel-sky účinné a také až překvapivě poetické. A výborně se hodí i jako první čtení, básničky jsou krátké i zábavné. Zkuste to třeba s touto:

Šli spolu Dut a Muk
Vypnutý měli zvuk.
Muk ani nemukal,
Dut ani nedutal.
Nikdo z nich nemrkal,
nikdo z nich nesmrkal.
Potichu mlčíce,
šli čtyři měsíce.
Pospolu, krok co krok,
s náladou smutnou,
možná že příští rok
muknou a dutnou.

PRO MALÉ FOTBALISTY

Fotbaláci: Záhada létajících rozhodčích.
Roberto Santiago, překlad Romana Bičíková, Host 2023

Malé příznivce fotbalu (a že jich ve věku od přibližně šesti do dvanácti let je!) je někdy těžké k četbě přesvědčit; už proto, že kopání s dábel-ským kulatým předmětem je prostě v tomto věku zábavnější než soustředěná četba, při níž je obtížné zároveň kopat, běhat a driblovat. Těmto dětem vychází vsříc nové pokračování oblíbené španělské série Fotbaláci, tentokrát v komiksové formě, která má šanci oslovit i ty nejzarytější odpůrce něčeho tak trapného a statického, jako je četba. V hlavní roli je jako v celé pro-

zatím sedmidílné sérii, kterou lze doporučit jako vhodné pokračování (a v níž najdete i více písmenek a méně obrázků), parta fotbalistů týmu Soto Alto z malé Sevilly. Malí fotbalisté opět řeší nějakou tajuplnou záhadu, ideálně se jako obvykle odehrávají v fotbalovém prostředí. Tentokrát se tu stane titulní Záhada létajících rozhodčích a do malé Sevilly se přistěhuje nový kluk Francisco. Čekejte zábavné ilustrace, akční dobrodružství, sympatické hrdiny – a také to, že konečně možná zažijete něco tak nepravděpodobného jako mentálně soustředěného (a nehýbajícího se!) potomka.

PRO MALÉ ZACHRÁNCE PLANETY

Poslední medvěd. Hannah Gold, překlad Anežka Dudková, Argo 2023
Poslední medvěd byl přeložen do 24 jazyků, získal několik cen a předchází jej pověst knihy, která má sílu dětem srozumitelně vysvětlit klimatickou změnu. Vypráví příběh jedenáctileté dívky April, která se spřátelí s posledním ledním medvědem žijícím na (skutečně existujícím) Medvědim ostrově. Ocitne se tu jako dcera klimatologa, který pracuje na místní meteostanici, cítí se osamělá a v atmosféře pustého arktického

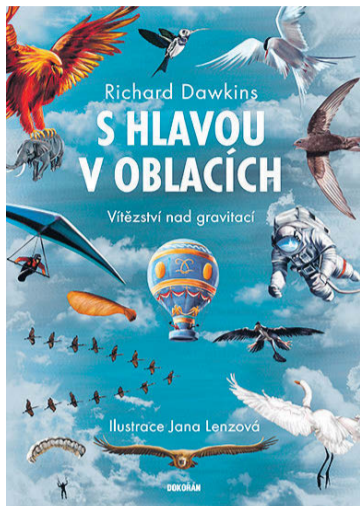
ostrova, na němž vládne ticho a nekonečné sněhové pláně, se zrodí její podivuhodný vztah, vrcholící v napínavém finále.

I když děj knihy může znít poněkud aktivisticky, autorce se daří jen zprostředkovat dětským čtenářům sympatickou, ač poněkud pohádkovou a možná až příliš idylickou formou. V doslovu knihy autorka připomíná, že dle satelitních záznamů NASA za posledních 42 let zmizely v Arktidě zhruba dva miliony šest set tisíc čtverečních kilometrů mořského ledu. Píše ale také to, že dětské knihy o klimatické změně nemusí být jen dystopické: „Já ale věřím, že ještě není příliš pozdě, a přesně proto jsem toužila vyprávět příběh o tom, kolik toho může změnit jedna holčička, jakkoli malinká. Nemusíte hned zachránit medvěda jako April (ani bych vám to neradila!), ale doufám, že moje kniha všechny čtenáře přiměje uvěřit, že i oni mohou pomoci.“

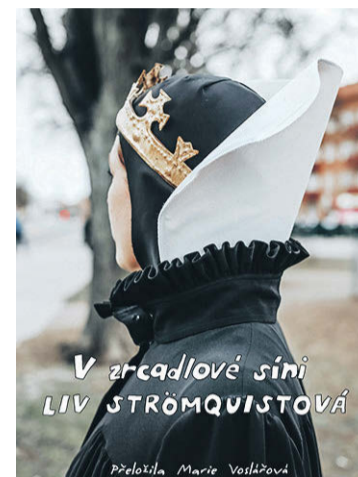
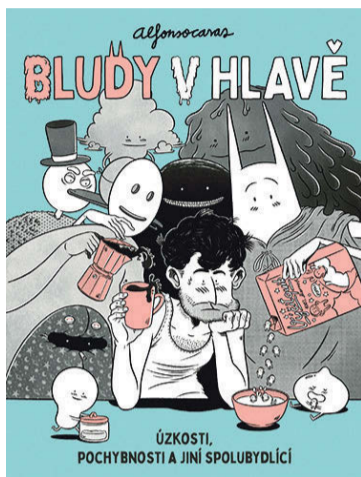
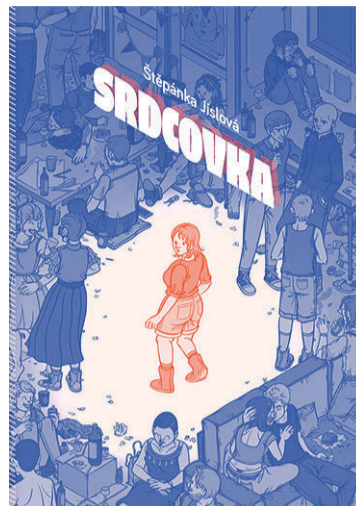
PRO MALÉ NERDY A VÝLETNÍKY DO DŽUNGLE MEDIÁLNÍ GRAMOTNOSTI

Fake Over. Nereida Carillo, Alberto Montt, překlad Olga Čtvrtníčková, Host 2023
Najít přehled v džungli internetu, který často právě na děti cílí hodně ostře nabí-

Vzhůru do oblak.

Srdcovka, nejen o milostných trablech.

Bludy v hlavě, nejen v té pubertální.

Dovniř filmů Quentina Tarantina.

O kráse a lajkách z Instagramu.

tými zbraněmi, pomůže vašim ratolestem čerstvá publikace Fake Over. Má podtitul Příručka mediální gramotnosti a kritického myšlení a je doporučena od deseti let. Všechny starší školáky má šanci zaujmout formou blízkou danému věku a snad i obsahem. Děti se tu dozvědí, co jsou deep-fakes, astroturfing, konspirační teorie, dezinformace nebo infodemie, poznají dravce z internetových vod a dozvědí se také, kdo nás obelhává a proč a jaké jsou největší lži historie (Byl Měsíc velký skok pro lidstvo, nebo pro fake news? A co je to „fejk s ropou“?). Na mladé čtenáře kniha cílí vstřícným jazykem, zábavnými ilustracemi i spoustou testů a úkolů. Dozvědí se také, jestli jim novináři říkají vždycky pravdu, jak si informace ověřovat a jestli máme vždycky věřit tomu, co vidíme. Pro aktuální dobu téměř nepostradatelná publikace.

PRO DĚTI DIVNÉ I NEDIVNÉ

Divné děti a smutná kočka. Petra Soukupová, Host 2023

Poněkud zneklidňující svět dětských knih Petry Soukupové dostal po titulech Bertík a čmouchadlo a Kdo zabil Snížka? nový přírůstek, patřičně vyladěný stejně jako v prvním dílu ilustracemi Nikoly Logosové. Pokračování čtyři roky staré knihy Klub divných dětí se vrací k hrdinům Mile a Petrovi. Ti jsou stále divní a pořád se spolu kamarádí, není tedy divu, že se skamarádí také s novými divnými dětmi od sousedů z chalupy a vydají se s nimi pátrat po stopách divné kočky. Kniha lehce odkazuje na tu předchozí, lze ji ale číst i samostatně. Ze čtyř dětí zbyly jen dvě, ale přibily dvě nové, sourozenci Eliáš a Luisa z chalupy, kde Mila s Petrem trávil konec léta. Stejně jako minule se střídají ve vyprávění a stejně jako minule jsou možná divní, ale jinak je trápí úplně obyčejné věci – Petra šťve jeho menší brácha Tom, Katku to, že je tlustá, Eliáš to, že ho někdy ovládne vztek, a Milu všechno zvířecí neštěstí. Jedině Luisa moc divná není, což vytváří zábavný kontrast.

Soukupová opět mistrně mísí humor s posmutnělostí a vytváří situace, které ulpí v paměti, když v nich vytanou pro do-

spělé často neviditelné dětské strachy. Dospělí z tohoto čtení jako obvykle moc pozitivně nevycházejí, ať se snaží sebevíc. „Rodiče nikdy neposlouchají, co děti chtějí,“ myslí si Katka a zas tak daleko od pravdy přitom není. Je to ve výsledku čtení vhodné právě i pro rodiče, kteří se možná při četbě zamyslí nad tím, jak moc někdy v životech svých dětí chybí. Dobrodružné a napínavé putování za divnou kočkou stojí na odpozorovaných dětských emocích, je smutné i zábavné, dojemné až k slzám. I v dětech ale umí Soukupová číst dokonale, jejich frustrace i radosti zní velmi logicky a pochopitelně a budí čtenářskou empatii, zvláště v napínavém finále.

PRO MALÉ I VĚTŠÍ ZVÍDAVÉ ČTENÁŘE

S hlavou v oblacích: Vítězství nad gravitací. Richard Dawkins, překlad Pavel Pecháček, Dokořán 2023

Kniha britského zoologa a evolučního biologa, autora Sobeckého genu, se zabývá létáním. A to ze všemožných úhlů pohledu. Jak přemoci gravitaci, se tu dozvíte z poutavého vyprávění o létání ptáků, lidí, dopravních prostředků i chmýří pampelišky. Poutavé ilustrace Jany Lenzové i chytrý a chytlavý styl přiblíží tuto knihu i starším dětským čtenářům, spousta se z ní ale dozvědí i zvědaví dospělí. Proč vůbec někteří tvorové začali létat a proč jiní o křídla v rámci evoluce přišli? Jak létají malí a jak velcí, jak létat pasivně a jak aktivně a jak být lehčí než vzduch? A jaký je rozdíl mezi létajícími stroji a člověkem? Skoro by se chtělo myslet, že po těchto knize budou schopni vzlétnout i její čtenáři, prozatím jim nabídně zábavný vhled do lehce snového světa.

PRO DOSPÍVAJÍCÍ FILMOVÉ FANOUŠKY

Tarantino o Quentinovi. Amazing Améziane, překlad Petr Himmel, Garamond 2023

Komiks od Amazing Améziane na 240 stranách vypráví příběh slavného režiséra, jeho filmů a režijního přístupu. Tarantino je sám jeho vypravěčem, který si čtenáře ob-

ratně omotává kolem prstu už od prvních stránek, kde zaujme v sekvenci s hadem nacucaným whisky. Pokračujeme v ďábelském tempu i s neméně ďábelskými změnami kreslířského stylu. Nahlédneme do režisérova dětství a dospívání i do zákulisí tvorby jeho devíti filmů od Gaunerů přes Pulp Fiction a Kill Bill až po Tenkrát v Hollywoodu a dozvíme se i lehký nástin jeho budoucích plánů. Každému filmu je vyhrazeno jen pár komiksových stránek, na příliš detailů tedy prostor není. Komiksová forma je čtenářsky atraktivní, i když od ní nelze čekat kdovíjak hluboký vhled do režisérovy tvorby. Pro začínající, případně i dospívající Tarantinovy (a obecně filmové) fanoušky je to ale ideální volba.

Pro teenagery doporučujeme i tři další komiksy, které letos vyšly. Ne že bychom předpokládali, že by se jim nešlo zavděčit i klasickými romány, ale zmíněné komiksy otevírají témata spojená s dospíváním nebývale otevřenou a přístupnou formou.

PRO DOSPÍVAJÍCÍ, KTEŘÍ CHTĚJÍ POROZUMĚT MILOSTNÝM VZTAHŮM

Srdcovka. Štěpánka Jislová, Paseka 2023
O komiksu Srdcovka Štěpánky Jislové, který krátce po vydání pronikl i do finále našich Knih roku Deníku N, už jsme psali. A zcela zaslouženě. Opět jde o četbu na pomezí dospívání a dospělosti a uspokojí obě čtenářské skupiny stejně – tu první může trochu edukovat ohledně toho, jak se vyznat v džungli partnerských a milostných vztahů, té druhé může přinést leckdy poněkud hořké ohlédnutí za vlastním dospíváním a vlastními pubertálními zmatky. Jislová je obratnou ilustrátorkou, ale také neméně obratnou vypravěčkou. Mísí humorně i dosti znepokojivé momenty ze svého milostného vývoje, pocity osamělosti a nepochopení i ohlédnutí za nejrůznějšími ztrátami i (nejen vlastními) nedokonalostmi.

Právě silně autobiografický základ celého příběhu dává Srdcovce její naléhavost a kouzlo. Doplněna je ale i edukativními pasážemi, které zpřístupní různá související témata. Ve výsledku velmi silné čtení

a jeden z literárních zážitků roku (i pro dospělé čtenáře).

PRO TEENAGERY, KTEŘÍ CHTĚJÍ NAHLÉDNOUT POD POVRCH LAJKŮ NA INSTAGRAMU

V zrcadlové síni. Liv Strömquist, překlad Marie Voslařová, Paseka 2023

Pozornosti vašich dospívajících čtenářů by neměly uniknout také komiksy Švédky Liv Strömquist. Paseka v posledních pěti letech vydala hned tři: nejdřív v roce 2018 Ovoce poznání, o rok později Nejrudější růže rozkvétá. Letos pak přišla s knihou V zrcadlové síni, která se s těmi předchozími dobře doplňuje. I tady se autorka podobně jako Jislová vrhá do džungle současných vztahů, tentokrát v pojednání o kráse, jak je vnímána v dnešní době lajků na Instagramu a všudypřítomných selfiček. Co mají společného poslední snímky Marilyn Monroe a selfička Kim Kardashian? Která z císařoven měla nejtencí pas? A co se můžeme naučit od Sněhurčiny macechy? To všechno a mnohem více najdete v této zábavné i hořce aktuální knize.

PRO TEENAGERY, KTEŘÍ BOJUJÍ SAMI SE SEBOU

Bludy v hlavě: úzkosti, pochybnosti a jiní spolubydliči. Alfonso Casas, překlad Anna Štádlarová, Paseka 2023

Komiks Katalánce Alfonsa Casase má poutavou kresbu, na níž autobiografický hrdina bojuje hned s několika obludami, které se usadily v jeho posteli, bytě i hlavě. Neodbytní hosté ho pronásledují pochybovacími řečmi, přesvědčivě tak zobrazují duševní zmatek člověka věčně nahlodávaného úzkostí a pochybnostmi o sobě samém.

V komiksu tyto obludky působí často roztomile, jejich neodbytná přítomnost je ale paralyzující. O to víc osvěžující může být si o nich číst – už proto, že víte, že se svými obludami nejste sami, což se zvláště v dospívajícím věku může hodit. Kniha ale cílí na všechny čtenáře, kteří se potýkají s úzkostmi či pocity méněcennosti a ztracenosti v současném nejistém světě. ■